

SMRTNA OZLJEDA RADNIKA PRILIKOM SERVISIRANJA VILIČARA

Prilikom obavljanja poslova servisiranja bočnog viličara, izmjene hidrauličke cijevi, poginuo je stradao radnik A.A. zaposlen kod poslodavca X.X. Analiza ovog događaja temelji se na nalazu nadležnog inspektora rada za nadzor u području zaštite na radu, Državnog inspektorata, koji je obavio očevid na mjestu događaja i poduzeo propisane inspekcijske mjere kako bi se spriječilo ponavljanje ovakvog ili sličnog događaja.

OPIS DOGAĐAJA

Radnik B.B., zaposlen na poslovima rukovatelja viličarom, zaustavio je bočni viličar na prometnici u prostoru poslodavca, izašao je iz kabine viličara i stao kod zadnjeg lijevog kotača, a radnik A.A., zaposlen na poslovima domara, klečeći je na platformi viličara obavio demontažu poklopca hidraulike. Nakon toga radnik B.B. popeo se na platformu viličara, kleknuo do otvora hidraulike, a radnik A.A. je sišao sa platforme viličara, otišao do hale te se vratio nazad s krpom u desnoj ruci i stao kod zadnjeg lijevog kotača viličara s namjerom da krpu postavi na mjesto curenja ulja. Radnik B.B. nalazio se na platformi viličara i klečeći demontirao cijev hidraulike, zbog čega dolazi do propadanja karoserije lijeve strane viličara, u trenutku kada je radnik A.A. postavljao krpu te je došlo do uklještenja glave radnika između zadnjeg lijevog kotača i ruba karoserije iznad kotača viličara. Radnik B.B. odmah je vidio što se dogodilo te je brzo navrnio crijevo, upalio vili-

čar, tako da podigne karoseriju viličara, i oslobodi glavu radnika A.A., koji je preminuo zbog zadbivenih ozljeda.

Slika 1. Mjesto događaja

PROVEDBA PROPISA ZAŠTITE NA RADU

Poslodavac je obavezan organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika te obavještanju, osposobljavanju, organizaciji i sredstvima.

Uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 18. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.; u daljnjem tekstu: ZZR), procjenjivati rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada, zbog sprečavanja ili smanjenja rizika. Nadalje, obavezan je na temelju procjene rizika

primjenjivati pravila zaštite na radu, preventivne mjere, organizirati i provoditi radne i proizvodne postupke, odnosno metode te poduzimati druge aktivnosti za sprečavanje i smanjenje izloženosti radnika utvrđenim rizicima, kako bi otklonio ili sveo na najmanju moguću mjeru vjerojatnost nastanka ozljede na radu.

Procjena rizika se, u skladu s odredbom članka 2. Pravilnika o izradi procjene rizika (N.N., br. 112/14. i 129/19.), provodi za sve poslove koje za njega obavljaju radnici i osobe na radu (poslovi servisiranja viličara, zamjena cijevi hidraulike) te mora odgovarati postojećim opasnostima, štetnostima i naporima. Postupak se sastoji od prikupljanja podataka na mjestu rada, analize i procjene prikupljenih podataka što uključuje: utvrđivanje opasnosti, štetnosti i napora, procjenjivanje opasnosti, štetnosti i napora i utvrđivanje mjera za uklanjanje odnosno smanjivanje opasnosti, štetnosti odnosno napora. Uz navedeno, pri procjenjivanju rizika moraju se uvažiti provedbeni propisi iz zaštite na radu (kao što su propisi za radnu opremu, osposobljavanje radnika za rad na siguran način, sigurnost strojeva).

Nadalje, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a, na temelju procjene rizika, osposobiti radnika za rad na siguran način, obavijestiti ga o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje (o organizaciji rada, rizicima i načinu izvođenja radnih postupaka i sl.), objasniti mu i osposobiti ga za praktičnu primjenu mjera zaštite na radu koje je dužan primjenjivati tijekom rada u skladu s procjenom rizika kojima je izložen na radu i u vezi s radom te u slučaju promjene, odnosno pojave novih rizika, neovisno o tome je li s tim u vezi već izmijenio ili dopunio procjenu rizika.

Osposobljavanje radnika provodi se, u skladu s odredbama Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita (N.N., br. 112/14.), prema programu osposobljavanja koji se mora temeljiti na procjeni rizika i mora obuhvatiti sve opasnosti, štetnosti odnosno napore utvrđene procjenom rizika te načine otklanjanja.

Isto tako, poslodavac mora, u skladu s odredbama članka 9. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme (N.N., br. 18/17), osigu-

rati radnicima odgovarajuće obavijesti i, ako je potrebno, pisane upute za radnu opremu koju koristi pri radu. Obavijesti i pisane upute moraju sadržavati najmanje odgovarajuće sigurnosne i zdravstvene informacije o: uvjetima korištenja radne opreme, predvidivim neočekivanim situacijama i iskustvu pri uporabi radne opreme, ako je to potrebno.

Odredbama Pravilnika o sigurnosti strojeva (N.N., br. 28/11.), u Dodatku I, Bitni zdravstveni i sigurnosni zahtjevi, Informacije, točka 1.7.4., propisano je da svi strojevi moraju imati upute na službenom jeziku Europske unije ili na jezicima zemlje članice u kojoj se stavljaju na tržište i/ili puštaju u pogon. Na području Republike Hrvatske upute moraju biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Upute priložene uz strojeve moraju biti ili »Originalne upute« ili »Prijevod originalnih uputa«, a u tom slučaju uz prijevod moraju biti priložene i originalne upute

Ako uporaba radne opreme uključuje posebne rizike za sigurnost odnosno zdravlje radnika, poslodavac mora, u skladu s odredbama članka 7. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme, osigurati da tom radnom opremom rukuju samo za to imenovani radnici koji moraju biti osposobljeni i da **popravljanje, preinake, održavanje ili servisiranje radne opreme izvode radnici koji su posebno osposobljeni za te poslove**, odnosno da u skladu s odredbom članka 10. pod b. istog pravilnika, **pohađaju odgovarajuće posebno osposobljavanje***.

Na temelju utvrđenih činjenica u postupku procjenjivanja rizika, za poslove servisiranja viličara, zamjene cijevi hidraulike, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 44. ZZR-a, planirati, pripremati i provoditi radne postupke te razraditi i primjenjivati tehnologiju rada tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika. Pri

*Opće informacije o održavanju viličara (upute proizvođača) kvalifikacija osoblja: Samo je kvalificiranom i ovlaštenom osoblju dopušteno izvršavati radove održavanja. Kompetentna osoba mora provoditi redovite sigurnosne provjere i provjere nakon neuobičajenih incidenata. Kompetentna osoba mora izvršiti pregled i procjenu sa sigurnosnog stajališta, na koje ne smiju utjecati radni i ekonomski uvjeti. Kompetentna osoba mora imati dovoljno znanja i iskustva kako bi mogla procijeniti stanje stroja i učinkovitost zaštitnih uređaja sukladno tehničkim konvencijama i principima provjere strojeva. Jednostavne radove održavanja, kao što je provjera razine hidrauličkog ulja, može izvršavati osoblje koje nije prošlo obuku. Za provođenje tih radova nisu potrebne kvalifikacije koje treba imati kompetentna osoba.

tome poslodavac treba uvažavati najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, a u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima i obavezan je osigurati da samo radnici koji su dobili odgovarajuće upute smiju imati pristup mjestima na kojima postoji ozbiljna i specifična opasnost.

POVREDA PROPISA

Očevid navedenog događaja obavio je inspektor rada za nadzor u području zaštite na radu u suradnji s djelatnicima policije. Inspekcijskim nadzorom utvrđene su bitne činjenice o mjestu događaja kao i nedostaci koji su pridonijeli stradanju radnika. Poslodavac X.X. počinio je niz povreda propisa iz područja zaštite na radu, od kojih navodimo sljedeće:

1. Nije, u skladu s odredbama članka 18. ZZR-a, uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, procijenio rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada, radni okoliš, tehnologiju, fizikalne štetnosti, kemikalije, odnosno biološke agense koje upotrebljava, uređenje mjesta rada, organizaciju procesa rada, jednodimenzionalnost rada, statodinamičke i psihofiziološke napore, rad s nametnutim ritmom, rad po učinku u određenom vremenu (normirani rad), noćni rad, psihičko radno opterećenje i druge rizike koji su prisutni, zbog sprečavanja ili smanjenja rizika. Nije procijenio rizike za poslove servisiranja viličara, zamjene cijevi hidraulike.
2. Nadalje, nije, u skladu s odredbama članka 44. ZZR-a, planirao, pripremio i provodio radne postupke tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika, uvažavajući pri tome najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, a u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima.
3. Dopustio je samostalno obavljanje poslova radnicima, a nije ih, u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a, osposobio za rad na siguran način, za poslove servisiranja viličara, zamjene cijevi hidraulike, odnosno nije ih osposobio u skladu s odredbama Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i

polaganju stručnog ispita prema programu osposobljavanja koji se mora temeljiti na procjeni rizika i mora obuhvatiti sve opasnosti, štetnosti odnosno napore utvrđene procjenom rizika te načine otklanjanja.

4. Nije, u skladu s odredbama članka 9. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme, osigurao radnicima odgovarajuće obavijesti i pisane upute za radnu opremu koju koristi pri radu. Obavijesti i pisane upute moraju sadržavati najmanje odgovarajuće sigurnosne i zdravstvene informacije o: uvjetima korištenja radne opreme, predvidivim neočekivanim situacijama i iskustvu pri uporabi radne opreme, ako je to potrebno.
5. Poslodavac nije, u skladu s odredbama članka 7. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme osigurao da **popravljanje, preinake, održavanje ili servisiranje radne opreme izvode radnici koji su posebno osposobljeni za te poslove**, odnosno da u skladu s odredbom članka 10. pod b. istog pravilnika, **pohađaju odgovarajuće posebno osposobljavanje**.

Zaključak: radnik B.B. obavljao je poslove rukovatelja viličarom, i za te poslove je ispunjavao propisane uvjete, kao i radnik A.A. koji je poginuo, a koji je obavljao poslove domara. Kako je i navedeno **popravljanje, preinake, održavanje ili servisiranje radne opreme moraju izvoditi radnici koji su posebno osposobljeni za te poslove, odnosno moraju pohađati odgovarajuće posebno osposobljavanje**.

PODUZETE INSPEKCIJSKE MJERE

Tijekom očevida inspektor rada je na temelju ovlasti iz odredbe članka 70. stavak 1. Zakona o Državnom inspektoratu (N.N., br. 115/18., u daljnjem tekstu: ZDI), kojom je propisano da se u slučaju utvrđene nezakonitosti izriče, odnosno određuje odgovarajuća upravna mjera, donio usmeno rješenje upisano u zapisnik o inspekcijskom nadzoru, kojim je poslodavcu, u skladu s odredbom članka 91. stavak 1., podstavak 2. ZZR-a, na vrijeme dok se ne otklone utvrđeni nedostaci, zabranio obavljanje poslova servisiranja viličara, u skladu s odredbom članka 91. stavak 3. podstavak

1. ZZR-a, naredio udaljenje s mjesta rada radnika B.B., dok ga ne osposobi za rad na siguran način u skladu s propisima i u skladu s odredbom članka 92. stavak 1., podstavak 1. ZZR-a, naredio da u određenom roku izradi procjenu rizika za poslove servisiranja viličara, zamjene cijevi hidraulike.

Zbog počinjenja prekršaja opisanog u odredbi čl. 98. stavak 1., podstavci 1. ZZR-a, nadležni inspektor izrekao je novčanu kaznu na mjestu izvršenja prekršaja poslodavcu X.X., i odgovornoj osobi poslodavca, jer nisu procijenili rizike za poslove servisiranja viličara, zamjene cijevi hidraulike, u skladu s odredbama članka 18. ZZR-a.

Na temelju odredbi članka 74. ZDI-a, inspektor rada je po službenoj dužnosti podnio kaznenu prijavu nadležnom Državnom odvjetništvu protiv odgovorne osobe poslodavca X.X., zbog osnovane sumnje da je počinio teško kazneno djelo jer nije postupao po propisima ili tehničkim pravilima o zaštitnom mjerama te je time izazvao opasnost za život ili tijelo ljudi ili za imovinu većeg opsega, opisano u odredbama članka 215. stavak 1. i 2., u vezi sa člankom 222. stavak 2. Kaznenog zakona (N.N., br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21).

*Goran Beroš, dipl. ing. stroj.
Državni inspektorat, Zagreb*